

ZASTÁVKA NA MALT?

Převod materiálu

Dušková-Havlířková D., uspořádala Marta Sedlářková

Pořadí v lekci

35

1. MOTIVAČNÍ UVEDENÍ DO PŘÍBHU:

a) pro mladší školní věk

Slyšeli jste o někom, koho uštkla zmijs? Přijí jaké příležitosti se to stalo? Co se dá v takové situaci dělat?

b) pro střední a starší školní věk:

Stalo se vám, že jste se ocitli v nezáviděníhodné situaci (podobně jako Pavel a ostatní po ztroskotání lodi), kdy jste byli zcela závislí na cizí pomoci a neznámí lidé vám nezištně pomohli?

c) pro Teofila

Pokud použijete „teofilovskou“ motivaci, můžete i zde nechat vyprávět Lukáše jako přírodního účastníka celé plavby. Lukáš končí své vyprávění (závěr kap. 27) „... tak se všichni dostali na břeh živi a zdraví.“ A Teofil mu do toho skočí: „To je dobře! Pán Bůh tak Pavlovi i vám všem ostatním, kdo jste pluli s ním, ukázal, že má moc i nad rozbouřeným mořem a že své věrné chrání před podlehnutím zlému. A vzpomněl jsem si přitom na tvé vyprávění, jak Ježíš utišil bouři a jak se ptal svých učedníků, kde je jejich víra...“ (Lk 8,22n) – Lukáš: „To je dobrá souvislost. Víra je důležitá výzbroj proti strachu a taky proti pověrám všeho druhu. I o tom bude mé dnešní vyprávění a také o tom, že Pán Bůh nejen chrání před zlým, ale také dává svým věrným sílu zlé přemáhat a i druhým v tom pomáhat...“

d) inspirace z pracovního listu – na papír si napište hesla „Nehoda“ a „Nečekané vyřešení“ – děti nechte mluvit o tom, co si s tím spojí, zda se jim něco takového stalo. Pak můžete přidat obrázky s uštknutou rukou a s rukou a přehajícím hadem – co se tady asi stalo, jak ten příbůh vypadal, co myslíte? Pokračujte vyprávěním příbůhu, nakonec pracujte s pracovním listem – které slovo nejlépe vystihuje to, co se Pavlovi stalo? Najděte ho nebo jiné dopište.

2. POZNÁMKY K TEXTU A JEHO KATECHETICKÉMU VYUŽITÍ

- **laskavé zacházení domorodců** (28,2) – je zajímavé, že tento výraz (*filantropia*, kraličí překládají „přívětivost“) použil Lukáš třikrát v jednom příběhu: jak na začátku plavby, kde je zmíněno, že důstojník Julius zacházel s Pavlem *laskavě* (Sk 27,3), tak nyní po ztroskotání, kdy se Pavel a ostatní setkávají s *laskavostí* jak u domorodců (28,2), tak i u správce ostrova – Publia (28,7). Je pozoruhodné, že se Pavel setkává s laskavostí právě na té svízelné pouti k soudu, v situaci, kdy se to nedalo příliš předpokládat. Křesťanským pohledem se to dá vnímat tak, že tady také jedná Bůh, jenž není lhostejný k lidskému trápení.

- **Malta** – ostrov ve Středozemním moři, jižně od Sicílie. Vyznačuje se velmi horkým podnebím (průměrně 25°C). Od starověku měla význam vojenský i obchodní.

- **domorodci** – zřejmě potomci Féničanů, kteří kdysi ovládali Maltu a z jejichž doby pocházejí mnohé archeologické nálezy (viz BS_N)

- **had** - v Bibli byl pokládán za princip zla, za ducha urputnosti a neposlušnosti. Se symbolem zla souvisí i vychytralost a lstivost (sr Gn 3,1; Mt 23,33). Pavlova příhoda s hadem ukazuje, že na tom se křesťané nemusejí podílet, mohou vřít tomu zůstat imunní (díky „křesťanskému séru“ víry, lásky a naděje), může to po nich sklouznout do „ohně“ (do horoucích pekel).

Obširný popis Pavlovy příhody s hadem podporuje tradici, že Lukáš byl lékař.

- **vrah nebo bůh** – ostrované jsou pověrví, zůstávají v zajetí předsudků a osudovosti (Pavel je vnímán nejprve jako vrah, poté zas jako božstvo). Vřící lidé však smí požívat se stále novými možnostmi, které otevírá uprostřed konkrétních strážní a ohrožení Kristova vřnost a zaslíbení (srv. Mk 16,18).

- **Pavel uzdravoval**(28,8-9) - i v osobní nelehké životní situaci může být člověk pomocí a požehnáním pro druhé, zprostředkovávat jim Boží záchranu.

- **pohostinnost a štědrost** -nezištná pomoc, laskavost, pohostinnost, štědrost – i to jsou nesamozřejmě projevy Božího působení ve světě, s nimiž se setkáváme i u tzv. nevěřících; jsou to „komodity“, kterých dělením mezi lidmi neubývá, naopak se rozrůstají. Nejde tu jenom o štědrost, ale o ochotu podílet se s druhými o všechno, co mám, tedy sdílnost, jež je obdobou sdílnosti Boha, který nám dává v bohaté míře, co k životu potřebujeme (chléb i laskavost).

Pomůcky: Mapa – cesty apoštola Pavla; obrázek hada (nejlépe zmije obecné);

3. FORMULACE TÉMATU

Pavel ohrožen hadem, je však zachráněn a zachraňuje mnohé další. V zápase se zlem je Kristus na straně těch, kdo v něho věří.

4. VYKLADAČSKÁ A KATECHETICKÁ ÚSKALÍ

- scéna s hadem nechce naznačit, že Pavel (potažmo vřící člověk) je neprůstelný superman. Naopak – Pavel se poměrně často setkává se zlem (zatčení, věznění, ztroskotání, uštknutí hadem), ale důvěřuje, že i v těchto situacích je Bůh s ním. Evangelistovým záměrem i v tomto vyprávění je ujistit křesťany (Teofily), že už tady a teď se skrze svůdky Vzkříšeného prolamuje království Boží a že v zápase se zlem (moře, had, nemoci) je Kristus na jejich straně.

5. OSNOVY VYPRÁVNÍ

a) pro mladší školní věk:

Využijete-li navrženou motivaci, můžete pokračovat vypravováním, jak se zachoval Pavel, když ho u táboráku, který pro ztroskotané připravili laskaví domorodci, kousla zmije. Nepanikařil, nezašel shánět doktora nebo šamana, ale setrhl hada do ohně. Tady také můžete dít vysvětlit, že když se v Bibli mluví o hadu, tak se myslí na zlo, které člověk pokouší („kouše“) proti Bohu a člověk má proti němu bojovat a nepustit si jeho „jedy“ do těla.

I. Motivace

II. Laskavé přijetí na ostrov Malta

III. Pavel v ohrožení hadem

IV. Pavel je zdrav a sám uzdravuje mnohé další

V. Hoden jest dělník své mzdy

b) pro střední a starší

Považujete nezištnou pomoc někoho druhého vůči vám za samozřejmou? Pavel ji za samozřejmou nepovažoval. Vnímá ji jako Boží podporu v nelehké životní situaci a jako povzbuzení, aby i on mohl konat dílo, ke kterému byl povolán: nést evangelium, zvěst o záchraně v Ježíši Kristu až do posledních končin země (a tedy i na Maltu)

I. Motivace

II. Zachráněným ztroskotancům se dostává na Maltě laskavého přijetí

III. Pavlova příhoda se zmijí

IV. Úděl domorodců se mění v obdiv, poté, co Pavel po kousnutí hadem zůstává naživu

V. Pavel se modlí a uzdravuje – slouží svému Pánu – a v jeho síle i v nepříznivé situaci

VI. Setkání se konkrétním svědectvím o Boží lásce nese konkrétní plody – štěstí domorodců

6. METODICKÉ POKYNY K PRACOVNÍMU LISTU ZDEŇKA ŠORMA

Obrázek může sloužit k motivačnímu uvedení nebo k upevnění poselství příběhu. V prvním případě budou děti vyjadřovat, čím je „nehoda“ a „nečekané vyřešení“ pro ně; v druhém případě si budou spíše opakovat, čím je obojí pro člověka podle Bible. V prvním případě musíte obrázky zakousnutí zmije a zmije, která padá z ruky, trochu okomentovat a rozvést – je příkladem tragické nehody, která člověka ohrožuje („Těba jako když se vysekáte na kole, nebo spadnete odněkud z výšky a podobně.“) a příkladem nečekaného šťastného konce („Přes to, jak to vypadalo a co se dalo očekávat, se vám nic nestalo...“). Po vyprávění se děti znovu mů

žete zeptat, jestli by stále volily stejnou možnost.

7. LITURGICKÝ RÁMEC – písn? viz níže.

8. VYPRÁV?NÍ A NÁPADY PRO P?EŠKOLNÍ V?K

Vypráv?ní je p?ehledné, p?edškolním d?tem prost? jednoduchými slovy vypráv?jte. Pro p?edškoláka není problém, že Pavla jed neskolí – je to dobrý Boží ?lov?k, tak je samozřejmě, že se mu nic nestane (dít? tohoto v?ku takto „magicky“, pohádkov? p?emýšlí) – není t?eba jim to n?jak komplikovat, ale také na to nekla?te zbyte?n? d?raz. Podtrhn?te, že Pavel poté pomáhal a uzdravoval obyvatele ostrova.

Můžete si vyrobit „zmije“ – dva delší proužky papíru položíte kolmo k sob? a st?ídav? p?ekládáte jeden p?es druhý – vznikne plastický „had“. Máte na zahrad? ohništ?? D?ti je rády na ohýnku spálí. (Pozor na bezpečnost!)

9. VYPRÁV?NÍ PRO ST?EDNÍ ŠKOLNÍ V?K

I. MOTIVACE

Ocitli jste se n?kdy v situaci, kdy si všichni kolem vás mysleli, že jste špatní nebo že jste ud?lali n?co špatného nebo neférového? A stalo se vám, že se pak všechno vyjasnilo a všichni vás nakonec chválili a obdivovali? Jak jste se v té situaci cítili?

Slyšeli jste o n?kom, koho uškla zmije? P?i jaké p?íležitosti se to stalo? Co se dá v takové situaci d?lat?

II. VÍTEJTE NA MALT? – MILÉ P?IVÍTÁNÍ OD DOMORODC?

Všechno se nakonec v dobré obrátilo. Slova and?la (Sk 27,23) se splnila. Lo? sice ztroskotala. Zbylo z ní pár trám? a prken. Ale všichni se dostali v pořádku na b?eh. Byli sice ztroskotaní, ale živí a zdraví.

V?bec netušili, kam je to vítr zavál. A m?li opravdu št?stí. Pán B?h p?i nich stál. P?istáli na dobrém a p?átelském ostrov?. Nežili tam žádní divoši ani lidožrouti. Ten ostrov se jmenoval Malta a žili tam s nejb?tší pravd?podobností potomci vysp?lé civilizace Féní?an?, kte?í kdysi ostrov ovládli. Víte, kde se Malta nachází? Ve kterém mo?i? Znáte n?koho, kdo Maltu navštívil?

Pavel a všichni, kdo byli s ním na lodi, byli unavení a vy?erpaní. Byli také po?ádn? vyhládlí, protože už n?kolik dní nem?li po?ádné jídlo. Vlastn? m?li. Dneska ráno, ješt? na lodi! Když se začalo rozednívat, Pavel vzal chleba, vzdal Pánu Bohu díky, lámal jej a podával. Všichni si s chutí dali. Byla to taková snídan? Pán?. Posila, která jim vrátila dobrou mysl a vlila nad?ji do žil.

Jenže te? zase za?íná pršet. Oni mají všechno promoklé, klepou se zimou a drkotají zubama.

V tom p?ichází domorodci. P?išli se podívat, kdo to na jejich ostrov? p?istál. Byli velmi laskaví a p?átelští. Ud?lali pořádný táborák na p?ivítanou. A všechny k n?mu pozvali: „Vítejte na Malt? a poj?te se oh?át k ohni.“

To je podobné, jako kdyby se vám t?eba v cizí zemi porouchalo auto a n?kdo z místních obyvatel by se vás okamžit? ujal, nabídl vám nocleh nebo odvoz do nejbližšího servisu. - Zažili jste to n?kdy? T?eba s rodi?i na dovolené? Nebo s kamarády?

III. NEMILÉ P?IVÍTÁNÍ OD HADA

Pavel cht?l taky p?inést svoji trošku do mlýna nebo spíše náru? chrastí do ohn?. Jenže s tou náru?í d?íví p?inesl také zmiji a té se rozhodn? necht?lo spadnout do ohn?. A tak se zakousla Pavlovi do ruky. Byl to zvláštní úkaz, to je pravda. Není divu, že se všichni vyd?sili. Ale Pavel kolem toho moc humbuku ned?lal. Ovšem domorodci, ti si to hned za?ali vykládat po svém.

Ti milí a p?ív?tiví lidé byli - jak se ukázalo – pořádn? pov?r?iví. Bohyn? odplaty, která nenechá nic bez trestu, ?erná ko?ka p?es cestu, pátek t?ináctého – taková byla jejich víra, nebo spíše pov?ra. Znáte lidi, kte?í v?í na pov?ry?

Byli dost vystrašení a ?íkali si mezi sebou: „Ten ?lov?k je ur?it? vrah. Ur?it? n?koho zabil. To je jasný. I když se zachránil z mo?e, i když p?ežil takovou katastrofu, bohyn? odplaty si ho našla. Neutekl jí. Ona mu nedovolí, aby z?stal na živu.“ A tak domorodci ?ekali, že Pavel padne mrtvý k zemi a bude s ním amen. Ale ono ne.

IV. PRY? S HADEM, A? ŽIJE PAVEL

Pavel nepanika?il, neza?al shán?t doktora nebo místního šamana, neza?al se zaklínat, ale prost? set?ásl zmiji do ohn?. Set?ásl ji tam, kam se jí p?vodn? necht?lo. Set?ásl ji tam, kam pat?í. Nic zlého se Pavlovi nestalo, protože se toho zlého, toho, co kouše a pokouší, v?as zbavil.

Domorodci si to neum?li vysv?tlit. Dob?e tak, když bohyn? odplaty neusmrtila toho vraha hned, tak to asi ud?lá za chvíli a o to to bude horší. ?ekali, že Pavel ote?e a pak se udusí. Ale ono nic. Ale jak to? Co myslíte? Odpov?? je prostá. Ona zde totiž nep?iložila ruku k dílu žádná bohyn? odplaty, ale Pán B?h, ve kterého Pavel v?íil a kterému sloužil. To on svým and?l?m vydal p?íkaz, aby Pavla „chránili na všech jeho cestách, aby si nohu o kámen neporanil a aby šlapal po lvu a po zmiji a aby je ve finále pošlapal“. Tak je to napsáno už v jednom žalmu a n?co podobného ?íkal i Ježíš, když vysílal své u?edníky na cesty do celého sv?ta. Slíbil jim, že ti, kdo v Ježíše uv?í, „budou v jeho jménu vyhán?t démony a mluvit úpln? nov? a taky budou brát hady do ruky a nic se jim nestane; a budou pokládat ruce na nemocné a t?m se naopak zase n?co stane, totiž že se uzdraví.“ Tohle Ježíš slíbil u?edník?m ješt? než odešel k nebeskému Otci. A to se taky naplnilo. Pavel set?ásl hada do ohn? a nic se mu nestalo.

Domorodci ?ekali, že se n?co stane, a když to trvalo dlouho a vid?li, že se s ním nic ned?je, najednou oto?ili a za?ali ?íkat, že je Pavel asi n?jaký b?h. Ale Pavel nebyl ani vrah ani b?h, ale apoštol, misioná?, nadšenec, zv?stovatel Božího slova a Božích zaslíbení.

V. PAVEL SE MODLÍ A UZDRAVUJE

A zase se to opakuje. Pavel se už po n?kolikáté b?hem svého transportu p?ed nejvyšší soud do ?íma stává zdrojem záchrany – nejen pro své ?ímské pr?vodce, kte?í s ním byli na lodi a zachránili se, ale i pro obyvatele Malty. Nedaleko od místa, kde ztroskotali, m?l své statky správce celého ostrova Publius. Ten Pavla p?ijal a t?i dny se o n?ho a ještě další lidi staral jako o své hosty. Publi?v otec byl nemocný. M?l vysokou hore?ku a ještě k tomu úplavici. Pavel k n?mu p?išel, pomodlil se, vložil na n?j ruce a uzdravil ho. A potom za?ali p?icházet další nemocní ostrované a Pavel je uzdravoval.

N?kdo si ?ekne, že by Pavel pot?eboval spíš zachránit sám sebe. P?kn? potichou?ku se zdekovat. Nenápadn? zmizet. Nebo využít p?ív?tivosti místních obyvatel, n? kterému z nich vysv?tlit svoji situaci, schovat se u n?j a pak pláchnout pry?. T?eba do Palestiny a tam se schovávat u svých známých. Jenže Pavel v?d?l, že evangelium a jeho zv?stování je v?c ve?ejná a nedá se schovat pod hrnec ani do sklepa ani do sk?ín?.

A tak v?ze? Pavel místo, aby pracoval na záchran? svého vlastního života, uzdravuje a zachra?uje ostatní.

ŠT?DRÁ SVA?INA NA DLOUHOU CESTU DO ?ÍMA

Pro domorodce byla celá tahle ztroskotaná výprava asi p?íjemným zpest?ením jejich života. Byli to lidé pohostinní a milí. O ztroskotance se náležit? a št?d?e postarali. Nejen na za?átku, kdy pro n? ud?lali veliký táborák, dali jim najíst a napít a za?idili, že se mohli po?ádn? vyspat. Byli k nim p?ív?tiví po celou dobu jejich pobytu na Malt?. I když je to jist? n?co stálo. Ješt? když odjížd?li, p?išli se s nimi rozlou?it a p?inesli jim, co pot?ebovali na cestu. Stáli tam ještě dlouho na b?ehu. Mávali a volali slova na rozlou?enou. A dodnes na tu návšt?vu apoštola Pavla na Malt? vzpomínají.

Apoštol Pavel se za nimi díval a v duchu chválil Pána Boha za tak milé a laskavé lidi. D?koval mu, že všechno dob?e dopadlo, že víra v Boží ochranu se stala tím mocným sérem proti hadímu uštknutí. Uv? domoval si, že i když ta jeho cesta vede do v?zení, p?ed soudní tribunál a možná i na popravišt?, je nejen plná dobrodružství, ale i požehnání.

Když už se mu obyvatelé malebného ostrova ve St?edozemním mo?i ztratili v mlžném oparu, šel na druhou stranu lodi a díval se kup?edu. Co ho asi ?eká? Kam až ho Ježíš dovede? Koho ještě na své cest? potká? Nem?l strach. V?il, že Ježíš je s ním, že on tu cestu už prošel p?ed ním a te? ho vede a dává mu sílu.

MODLITBA

Pane Ježíši Kriste, dej, a? máme takovou odvahu a víru, jako m?l apoštol Pavel. Dej a? ze sebe umíme set? ást všechno zlé, všechno, co nás svádí a ohrožuje. Bu? i s námi na našich cestách. Amen.

10. NÁM?TY K ROZHOVORU

1. Slyšeli jste o n?kom, koho uškla zmije? Dá se takové poran?ní lé?it? Jak byste poskytli první pomoc?
- Víte, že zmije obecná je na našem území chrán?ná a že se nesmí bezd?vodn? zabíjet?
2. Považovali by lidé dnes také za zázrak, kdyby n?koho kousl jedovatý had a doty?nému se nic nestalo? Považovali by toho ?lov?ka za n?jak výjime?ného?

3. Koho jsou lidé dnes ochotni považovat za „bohy“? Koho tak nazývají? (sportovní a popové hvězdy např.?)
4. Co je pro dnešní lidi symbolem zla (jako ve starověku moře nebo had)?
5. čím se dá odplatit, odvděčit se za mimořádnou službu či pomoc?

Hra:

Hra „na chéšťš“. Princip hry je podobný jako „na honičku“. Jedno dítě - „chéšťš“ (může mít na ruce uvázaný zvoneček, chrastítka nebo jen šátek), honí ostatní. Koho chytí, ten jako „uškutný“ musí zůstat stát s rozkročenými nohama. Je pro něj šance na záchranu (aby zase mohl běžet), když jej některý z ostatních dětí podleze. Tím sice riskuje, že bude snáze chyceno „chéšťšem“, ale když se mu to povede, svou „obětí“ zachrání kamaráda.

11. A JEŠTĚ SE OHLÉDNĚTE...

Vybrali jste si zprůsob, jakým budete s dětmi pracovat? Co je vaším cílem? (Napište si to a po lekci se zamyslete, zda jste ho dosáhli.) Máte všechno potřebné? A co takhle udělat dnes nějakou hostinu (a nebo také ohýnek)? – přibíh k tomu přímě vybízí.

Odkaz na pracovní list

[35 Zastávka na Maltě](#)

Odkaz na píseň

[Tvá svoboda, tvá svoboda nade mnou](#)

[Každý den Pán mi sílu dává](#)

[Prosba \(Dej mi, Pane, víru\) \(SV44\)](#)

[Může být, že padne vše](#)

[Krásná je modrá obloha, je zázrak pod ní žít](#)

[Buď Bohu všechna chvála, ťest a požehnání](#)

Cílová skupina

[Školní](#)

Katechetické cykly

[Pozvání na cestu - Skutky](#)

Biblický odkaz (kat)

[Skutky 28,1–10](#)